

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta . . . 5.— „
četrt leta . . . 2.50 „
posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštne 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 16 h
„ „ dvakrat . . . 14 „
„ „ trikrat . . . 12 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 10 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Prihodnja številka »Učiteljskega Tovarisa« izide dne 4. maja 1917.

Beseda o učiteljskem naraščanju.

Mnogo učiteljskihnikov je bilo vpo-klicanih k vojakom, preden so dovršili svoje študije. Jako važno je vprašanje, kako naj se ti mladi tovariši, ko se vrnejo z bojnega polja, vpeljejo v šolsko službo, da bodo mogli uspešno vršiti svoje zva-nje. Mnogo učiteljskihnikov je napravilo po dovršenem 3. letniku ali ko so obisko-vali par mesecev 4. letnik vojno maturo. Hospitirali so sicer na zavodu ali prak-tičnih vaj, praktičnih nastopov niso imeli; izostal je tudi pouk v specielni metodiki. Njih strokovna izobrazba je popolnoma nezadostna. V vojnem hrušču in trušču se mnogo pozabi. Marsikateri vestni učiteljskičnik, ki je bil na zavodu zavzet za svoj poklic in je kazal, da bo kedaj iz-vrsten vzgojitelj in učitelj, se ne bo vrnil več k učiteljstvu, boječ se, da bi mu ne spodletelo zaradi nezadostne strokovne izobrazbe, temveč se bo posvetil vojaš-kemu stanu ali si izvolil kako drugo stro-ko. Pač se čuje večkrat: Ne branite mla-dim učiteljem, ako hočejo zamenjati vo-jajško suknjo z učiteljskim jopičem, ker bodo imeli v vojaškem stanu lepše in brezskrbnejše življenje. Vse to je res! Toda pomisliti moramo, da je učiteljski stan najlepši in najvažnejši stan, ker učitelj vzgojuje mladino, najdražji zaklad in up narodov. Zato kličemo mladim vpo-klicanim učiteljem, ki imajo veselje do učiteljskega stanu: Ostanite v naših vr-stah! Saj tudi v te posije prejalislej žarko solnce lepših bodočih dni! Merodajni kro-gi pa morajo skrbeti, da se izpopolni po-manjkljiva strokovna izobrazba takih mladih učiteljev. Prirede naj se po vojni za mlade učitelje-vojake na državne stroške daljši tečaji na sedežih učiteljskih, kjer naj se pod vodstvom praktičnih učiteljev in profesorjev vpeljujejo v šolsko prakso. Deželna šolska oblast naj potem

namesti te učitelje na večrazrednih šo-lah, kjer delujejo praktični učitelji in ne na enorazrednicah, kjer so prepuščeni samim sebi.

Vzgoja mladine in ljudskošolski pouk silno trpi v tej dolgotrajni vojni. Mnogo šol ima jako pomanjkljiv pouk. Ker so bili učitelji ljudskih šol raznih kategorij mobilizirani, jih večinoma nadomeščajo mlade, neizkušene učiteljice. Učiteljice novinke poučujejo in vodijo enorazred-nice, učiteljice poučujejo na osemrazred-nih deških ljudskih šolah. Poznamo osem-razredno deško ljudsko šolo z več vspo-rednimi razredi, kjer poučuje mlad za-časni voditelj in vpokojen nadučitelj be-gunec, sicer same učiteljice. Praktično izkusen in več učitelj je včasih težko kos 14, 15 letnim razposajenim dečkom, kaj pa mlada, neizkušena učiteljica? Tudi na enorazredno ljudsko šolo ne spada učiteljica. Ne glede na vzgojo in pouk iz-ročene ji šolske mladine je mlada učiteljica, polna živahnosti, veselja in radosti ter vajena družabnega življenja pa zako-pana v kaki zapuščenih gorski vasi najne-srečnejše bitje pod božjim solncem. Vse to se mora popraviti po vojni. Učiteljice naj poučujejo na dekliških šolah, deške in mešane ljudske šole naj se prepuste moškim učiteljskim močem! Za ženska ročna dela na mešanih šolah naj se na-meščajo posebne učiteljice za ženska ročna dela.

Nastane vprašanje, kje naj dobimo za tako preosnovno toliko moških učiteljskih moči? Že pred vojno je bilo veliko po-manjkanje, po vojni bo to še občutnejše. Skrbeti bo treba za čvrst moški učiteljski naraščaj. V prvi vrsti je treba, da dr-žava ali dežela pošteno uredi učiteljske plače. Kdor le more drugam, ne gre danes na učiteljske, ker ve, da v učiteljskem stanu prvih 10 službenih let ne zasluži mesečno toliko, kolikor velja danes par čevljev. Ako bo učiteljstvo dostojno plačano, potem smemo zahtevati preosnovo učiteljskih v tem smislu, kakor je naša stara zahteva, namreč da se na učiteljske sprejme kandidat, če dovrši z dobrim uspehom najmanj 4 razrede kake

srednje šole ali 4 razredno meščansko šolo. Vzgoja na učiteljski naj se v svrhu razširjenja pedagoško-znanstvene in pe-dagoško-strokovne izobrazbe razširi na 6 let navzgor, navzdol naj se odpravijo vsi pripravljalni tečaji; omogoči naj se učiteljstvu nadaljevanje strokovnih študij na vsučilišču, ki naj bo pa obvezno za meščanskošolsko učiteljstvo. Le tem po-tom bomo dobili učiteljski naraščaj, ki bo kos svojim bodočim velikim nalogam, naraščaj, ki bo v čast in ponos učiteljskemu stanu, v srečo narodu in v blaginjo splošnosti. Če se preosnuje učiteljska vzgoja in izobrazba v tem smislu, ne bomo več čuli od staršev malopridnih sinov učiteljski stan omalovažujočih besed: Ker neče moj sin nikjer dobro storiti, ga vpišem na učiteljske v pripravljalni tečaj. Tu se v resnici zbirajo večkrat elementi dvomljive vrednosti. Dostojnost našega stanu zahteva, da se naredi konec takim razmeram!

Vojna.

CESAR NA SOŠKI FRONTI IN V TRSTU.

Korespondenčni urad javlja dne 10. t. m.: Cesar je v spremstvu šefa generalnega štaba pl. Arza obiskal soško fronto in Trst. Junaški branitelji proti Italiji bo-do videli v dejstvu, da jih je cesar, odkar je zasedel prestol, že drugič obiskal, posebno pripoznanje njihovega, občudovanje vsega sveta vzbujajočega de-lovanja. Trst pa, ki ga je cesar nenapovedano in nepričakovano ob-iskal, bo v tem obisku spoznal zagoto-vilo, da mu pod varstvom in dejanski podpori vladarja vzcvetje blagoslova pol-na prihodnost. Cesar je prišel v terek zgodaj zjutraj v Postojno, kjer sta ga sprejela armadni zapovednik pl. Boroe-vič in kranjski deželni predsednik grof Attems. Po daljšem razgovoru o vojaš-kem položaju se je cesar s svojim sprem-stvom in z armadnim zapovednikom od-peljal na Opčine. Armada je to pokrajino

popolnoma premenila in jo obdelala. Ve-lik vodovod preskrbuje vojaštvo prve li-nije na celi fronti z vodo. Ta vodovod je eden elementov naših zmag nad Cad-or-novimi armadami. Tudi bivališča za vo-jake in delavce itd. so nastala šele med vojno. Cesar je z občudovanjem priznal vse te naprave. Na potu na Opčino je ce-sar razdelil mnogo odlikovanj in še po-sebno lepo odlikovanim izrekel svojo ce-sarsko zahvalo. Med dekoriranci je po-sebno pozornost vzbudil oficirski namest-nik nekega strelskega polka, ki mu krase prsa: bronasta, mala srebrna, velika sre-brna in dvakrat podeljena zlata hra-brostna svetinja. Ta podčastnik je bil vedno eden najvrljših. Na soški fronti je njegovo ime daleč naokrog znano. Ne-štetokrat je iz lastne inicijative vdrl v sovražne vrste, ubijal in razširjal strah, razdril nasprotnikove obrambne naprave in pripeljal ujetnike. Cesar mu je dal roko in mu prisrčno mignil, ko je pri defiliranju mimo prišel. Večina oficirjev in vojakov imela je na čepicah krvavordeče našitke, ki izpričujejo, kolikokrat je bil že kdo ranjen. Armadni poveljnik je povedal o oficirju, ki je bil že nad stokrat ranjen. Cesar je obiskal tudi Trst, kjer je bil navdušeno sprejet in se je potem peljal na Prosek ter odtoč v Vipavsko dolino, čez Sedlo, Lokve v Čepovansko dolino ter potem v Postojno, odkoder se je po-noči odpeljal v Laksenburg.

RUSKI PORAZ OB STOHUDU.

Naše armade so osvojile v začetku t. m. mostišče Tobol pri Stohodu. Ob tem občutnem porazu so ujele naše čete 9500 mož, zaplenile 15 topov in do 150 strojnih pušk in metalcev min in mnogo drugega vojnega blaga.

FRANCOSKO BOJIŠČE.

Na zapadnem bojišču se bijeta sedaj dve bitki: ena na prostoru med La Bas-sée in Croisillesom — severno in južno Arrasa, druga na prostoru med Soisson-som in okolišem Riponto — zahodno in

LISTEK

To in ono izza preteklih dni.

XII.

Pravijo, da je pamet boljša ko žamet. Dober prijatelj pa je zaklad, ki odvaga kupe zlata. A kot se zlato preizkusi v ognju, tako se pravega prijatelja spozna v — sili.

Mnogo imam znancev ter dosti po-znam mi prijaznih ljudi, a prijatelja imam le — dva. O njih sem prepričan, da zaslu-žita to ime. Nju bodem imel v spominu, dok živim.

Z enim teh prijateljev že nad 30 let ne občujem osebno več. Prevelika raz-dalja naju loči. A duševna vez naju vedno spaja. Parkrat v letu se pogovoriva vsaj pismeno. Še vedno tista ljubav tli do pr-vega mi tega prijatelja v osrčju mojem ter bode živo tlela še do konca mojih dni.

Drugi prijatelj moj pa je prav v obli-žju mojem. Z njim sem v živahnem oseb-nem občestvu. On ve za vse tajnosti moje, a jaz za njegove. Koliko to velja!

Učitelj brez pravega prijatelja je prav-cata reva. Že poklic njegov je tak, da često rabi tolažbe, uteha, razvedrila in podpore. — Slučaj v življenju vzročuje mnogokaj, a ima tudi ob iskanju, odnosno ob najdbi prijateljstva, svoj pomen.

Bilo je pred več ko dvajsetimi leti ob ne-kem zboru naše »Zaveze«. Tačas sva se vzpoznala, jaz in drugi prijatelj moj. Sreči ste se nama hitro ogreli. Želela in hrepenela sva po času, ko bi nama bilo možno skupno delovati na tistem kraju. In res je došel ta čas čez nekaj let!... Ni naju doslej še kaj razdvojilo. V vedni slogi živiva in delava... Mnogokaj sva pretrpela zlega, a v medsebojni vztraj-nosti sva dobojevala najtežje! Pa tudi pri-jetnih doživljajev nama ni primanjkovalo. To pa naju je spet le še ojačilo za nadaljni življenski boj... Pa ob strani prijatelja je boj vsak — lehak. Ljubezen premore tudi — najhuje! —

Zato pa, sodrug moj mladi, poišči si — prijatelja! Njega se potem okleni z vse-mi silami svojimi! Z njim delaj, trpi, se veseli in bojuj! A glej, da se ne varaš! Oprezeden bodi, predno se zaupno vdaš! A ko najdeš, česar si zaželel, potem pa urno po njem!

Da ste mi vrlo zdravi!

Slamoštev.

Andrej Rape — Mladini.

Pisanice.

Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani je izdalo in založilo VI. zvezek Rapetovih zbranih spisov. Lepo knjižico krasi 6 slik. Naroča se v Učiteljski tiskarni in velja 1 K.

Zopet nova mladinska knjiga. Mnogo knjižic je že izdalo in založilo »Društvo za zgradbo učit. konvikta«. Koliko jih je pa prijazno sprejela naša kritika? Koliko je zares dobrih? Radi priznavamo, da prihaja mnoga manj vrednega blaga na književni trg, resnica je pa tudi, da je pri nas kritika mladinskih spisov često eno-stranska, malenkostna. Kar čez noč ne morejo pisatelji premeniti svojih dose-danjih manir, ki jih je javnost dotedajna celo hvalila. Kdo se ozira na mladinsko literaturo drugih narodov ne samo sedaj ob vojni, marveč tudi prej! Kako malo-vredne stvari objavljajo nemški listi te stroke in kako pridno molči pri nas tista kritika, ko je treba pohvaliti dobro mla-dinsko knjigo, osrčiti pisatelja, da ne o-maga, marveč dobi pogum, razmahne pe-roti ter se dviga višje in višje. Tako je bilo pred vojno, tako je med vojno. Kako bo po vojni, ni težko uganiti.

Vsak bo hvalil izdelke pristašev last-ne politične stranke in strančice ter gra-gal, uničeval nasprotnikove mladinske publikacije, če so še boljše samo zato, ker jih je spisal politični nasprotnik. Tako bomo stali kot Lot in Abraham na levi in desni strani Jordana — vsak s svojo gorjačo.

Uredništva mladinskih glasil tožijo o praznih miznicah in trde, da morajo pri-občevati plodove take in tiste smeri, ka-kor se jih jim pošlje. Dobrih delavcev je vedno manj. Mlajši si nič prav ne upajo na dan. Kdo se bo postavljaj v zasmeh, da mu bodo očitali — tiskarske pogreške.

Tovariš Andrej Rape ni med tistimi, ki bi ga oplašilo tako ravnanje. Zvezek za zvezkom njegovih del roma med svet. On deluje nadalje na tihem, vstrajno. Zato so njegove pesmi zares pesmi, spisi za mladino zares tvarina, ki jo lahko pripo-ročamo vsakomur. Vzemi, čitaj! Kar ti ne ugaja, karaj in povej, kako meniš, da bi bilo bolje, brez ironije, brez zafrkacije. Taka kritika bo zidala in ne podirala.

V VI. zvezku Rapetovih pesmi ne najdem nobene, ki bi ji bilo treba želeti boljšega mojstra. V obliko se ne spuščam, ker je tudi pesmi glavno vsebina.

Vsebinska VI. zvezka je na 96 straneh razdeljena v VII oddelkov. 6 pesmic je ilustriranih z že znanimi podobnicami.

vzhodno Reimsa. Ob Aisni se je po dolgotrajnem silovitem ognju pričel velik francoski sunek na 40 km široki napadalni fronti.

Z MEZOPOTAMSKEGA BOJIŠČA

V Mezopotamiji prodirajo Angleži proti mestu Samari ob Tigrisu severovzhodno od Bagdada. Samara je oddaljena v zračni črti od Bagdada 105 km. Ob enem prodirajo proti perzijskemu mestu Hanikinu, kjer so se združili z ruskimi četami, ki prodirajo tudi proti Samari. Na kavkaškem bojišču prodirajo Rusi od mesta Bitlisa proti staroslavnemu turškemu mestu Mozul, nekdaž Ninive, v severni Mezopotamiji. Bitlis je v zračni črti oddaljen od Mozula 250 km, ravnotoliko kakor Samara od Mozula. Na egipčevskem bojišču se pripravljajo Angleži na ofenzivo proti južni Palestini — proti Jeruzalemu.

ZEDINJENE DRŽAVE NAPOVEDALE NEMČIJI VOJNO.

Ameriški senat se je izrekel dne 2. aprila t. l. z 82 proti 6 glasovom za vojno z Nemčijo, dne 6. aprila mu je potem sledila reprezentantska zbornica, in sprejela isti predlog s 373 glasovi proti 50. Odslej se z veliko naglico pripravljajo na vseh mestih in krajih na vojno.

KUBA NAPOVEDALA NEMČIJI VOJNO.

Dne 11. aprila t. l. je izročil kubanski poslanik v Berlinu nemškemu tajniku za zunanje zadeve noto, v kateri sporoča, da prekine njegova vlada diplomatske zveze z Nemčijo ter se smatra z njo v vojnem stanju.

TURČIJA NAPOVEDALA ZEDINJENIM DRŽAVAM VOJNO.

Dne 12. aprila t. l. je prekinila Turčija diplomatske zveze z Zedinjenimi državami in izjavila, da se smatra v vojnem stanju z Ameriko.

PRELOM DIPLOMATIČNIH ZVEZ MED AVSTRIJO IN ZEDINJENIMI DRŽAVAMI

Dne 5. aprila t. l. je bilo naročeno avstro-ogrskega veleposlanika v Washingtonu grofu Tarnovskemu, da zahteva svoje potne liste in se vrne z osebnim poslaništvom na Dunaj, ako bi se ameriška reprezentantska zbornica pridružila sklepu senata in se izrekla za vojno z Nemčijo, kar se je takoj naslednje dni že zgodilo.

PRELOM MED BRAZILJO IN NEMČIJO.

Londonski listi so poročali iz Rio de Janeiro, da so diplomatske zveze med Brazilijo in Nemčijo pretrgane.

BOLGARIJA PREKINILA DIPLOMATIČNE ZVEZE Z ZEDINJENIMI DRŽAVAMI.

Reuterjev urad poroča iz Washingtona, da je Bolgarija prekinila zveze z Zedinjenimi državami.

Prvih 6 pesmic opeva predmete iz vojne, tudi snov za pesmi Orel in Ujetnik je vzel z bojnih poljan. Vmes uči ded unuka, ki ga zavrne: Jaz bom mož. Ah, tja h koči in Sirota vodita k materi. Potem se vrne pesnik sam z mehkiimi glasovi na grobove svojih roditeljev in sestrice v nadi, da bo tam gori vsem bolje. Prav!

V spomin (bele breze z ozeblimi mladikami ga spominjajo na mrtvo življenje. Jesensko solnce (ga vodi v mislih v prihodnjjo vrgred), enako Zapoznelka. Znana je Aj, na okna. —

S to pesmico se začno najlepší umotvori mladinske literature zadnjih let: Ded odpro sedaj omaro, Dvigajopetese, Tožiluna (Bosa mora iti po vsi nočni poti.) Tam v oblakih... (Bogek se mu je narodil, Bogek — lučka zlata.) Zima in pomlad, (Otrok si nazaj želi obeli.) Dan (kliče zemljiško zlato, da jo prihaja dramit, gret.) Pomlad (deklica s čarovno palico, ki vse oživlja.) Pozdrav pomladi (osivelega starca, ki se mu v oko prikaže solza, izšel jo je spomin gorjup...) Zvečer (nebesni sinek — solnce — vesla v biserne gradove, a jutraj je bil sam nagnal zvezdice in luno spat.) Potoku (govori deklica, da je ne zvabi s seboj odtod, kjer vsak

BOLIVIJA PREKINILA DIPLOMATIČNE ZVEZE Z NEMČIJO.

Južno ameriška ljudovlada je prekinila diplomatske zveze z Nemčijo.

JUŽNA AMERIKA NA STRANI ENTENTE.

Braziljanski poslanik je izjavil, da se bodo vse južno-ameriške ljudovlade pridružile Zedinjenim državam. S tem bi izgubila Nemčija 800.000 ton svojih trgovskih ladij.

V AMERIKI ZAPLENJENE LADJE.

Nemških ladij je bilo v severno-ameriških pristaniščih zaplenjenih 98 s 614.183 tonami, v južno-ameriških pristaniščih pa 122 ladij s 436.624 tonami; avstrijskih ladij je bilo zaplenjenih 22 z 102.703 tonami, skupaj 242 ladij z 1.153.510 tonami.

CENTRALNE DRŽAVE NUDIJO RUSIJI MIR.

Na izjavo začasne ruske vlade z dne 11. aprila t. l. glede ruskih vojnihi ciljev sta ponudili Avstro-Ogrska in Nemčija Rusiji mir. Ali smo se s tem korakom naše države in njenih zaveznici kaj približali zazaljenemu miru, pokaže bližnja bodočnost.

SIMBOL.

Goriški svet, razjeden Kras — Simbol trpljenja in pa — nas. Kot vrbo ob potoku bolno, zapuščeno, boleti polno, objestni črv jo tam razjeda, mori in srce ji zaseda: Sovrag naš dom in nas napada in želo v dom in nas zabada — pekočo bol med nas prinaša, še grobom našim ne zanaša!

Pa vrba novo moč rodi, razjeden Kras naval drobi! Kot vrbe zeleno mladice pomlaja materi obličje — življenje novo v svet zaklije, v rast zmagonosno se razvije: Tak dom naš nikdar ne omahne, sovražni — krepko — strup izpahne, sovrag — ko z mrežo nas prepreže, naš dom pa spretno jo razveže!

Goriški svet, razjeden Kras, Simbol boleti in pa nas. Zemlja ni naroda rodila, dežel nobena ga nosila: mu bog naklonil le trpljenje, ga v tugi vodil skoz življenje: Med Muro — Adrijo domuje, od nekdaž narod ta zdihuje, odtam, odtod sovrag pritiska, nebroj nadlog domovje stiska!

Le Habsburžanov mili rod — mu varuh zvesti bil povsod! V okrilje njega je pribežal, nasilnež — ko na dom mu prežal, ko z rojstne grude ga izrival, v domovje smrtno ost porival: Zato cesarja se oklepa z vso vnemo njega duša lepa. Obema Bog daj zmago srečno — in Avstriji pa — slavo večno!

Josip Čonč.

mi glas o domu poje.) Luna (skriva bajke v krilih, poslušaj pesmi in hrani pravljice bednim in imovitim.) Pastirček (prosi dežja, da bo dosti kruha.) Velikonočno voščilo: (Ave! Kličejo poslanci z neba zvončku, vijoli in mladini — srečo dni veselih.) Jutraj — zvečer — dve roži. Najgrem z njo! (sili otrok pastirček za prodano kravico.) Na polju (sreča deklica s cveticami splašenega zajčka, ki ne pozna cvetja, temveč le strah.) Pesem o kruhu (bo zanimala zlasti danes.) Ob nevihti, (ki gre tja, kamor hoče Bog.) Ob suši (Bog naj okopljne nebes in ga umije v studeno vodo, potem jo pošlje v dežju še na zemljo.) Nagajivka (žarki, zvezdice, solnček, drobne ptice — vsi so deci bratci — vsi nagajivi.) Božično drevo (smreka, Božiču sporoči pozdrave, ko tod prispe.) Naročilo (dobi čudna ptička, naj gre na zemljo po zlato otroško dušico.) Igrale s se (zvezdice na nebu kot otroci, skrivale »slepa miška«, a siv oblak jih je videl in se zjokal nad nagaživim drobižem.) Vstajenje. (Deklici ozdravi na Velikonoč mati, ker je srčno prosila Boga za to.) Zimsko veselje (Jakec nese velikansko bombo, da jo postavi na pleča sneženega moža, ki ga pa gotovo prej prežene solnce s toplimi žar-

UPLENjen GROB.

Goriški cvet, planinski raj — Bog domovini daj nazaj! Tam slavce njen goreč počiva, grob vir usahli — solz — zakriva, v življenju pesnik jih pretakal, nad tužno domovino plakal — v morja boleti — ko jo gledal — usode njene se zavedal — jo branil z mehkiimi rokami — ji klical: ljubim te s solzami!

Kot list na vrbi — trepetal, za dom — neurja — se je bal: Ko videl je že na obzorju ob sinjem Adrijskem morju sledove vojnega potresa, ki svet vesoljni zdaj pretresa... Zatekal se k planinski Soči, naročal ji v molitvi vroči: nevihte groza ko prihruje — naj njega mili dom rešuje!

Ki — z duše dna bil domu vdan — naj v smrti Lahu bo izdan?... On, ki v ljubezni dom objemal, življenja moč od tam zajemal, edina slast — ki jo užival: domovja čar — v srce da vlival! Kot zarja čisto domotožje mu krčilo srce je ožje: Na rojstni raj — on kadarkoli ozrl se v osamelih boli!

Otmi ga Bog — iz laških rok, naj prost bo — pesniški prerok! Usliši naše prošnje vroče: Usmili se — krvave Soče, razjasni njeno spet valovje, pomiri Adrije vodovje, odvrni Lahe silovite: »Sovražnike domu srdite« — in v miru vse se bo objelo — domovje Tebi hvalo pelo!

Josip Čonč.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ« IN DRUGE VOJNO-POMOŽNE SVRHE.

Franc Kliner, nadučitelj v p. v Ljubljani, 6 K; Marija Rupnikova, c. kr. učiteljica v Idriji, 8 K; mala šolarska prireditelj v Gradacu, 31.76 K; ljudska šola na Jesenicah nabrala v mesecu maju 1916 za »Rdeči križ« 1038 K; ista šola nabrala v milodarnih dneh od 4.—8. oktobra 1916 504 K; tedenska prisp. zbirka na tej šoli v letu 1916:

meseca februarja	16.24 K
« marca	54.02 «
« aprila	91.23 «
« maja	46.25 «
« junija	30.— «
« julija	35.67 «
« decembra	20.37 «
Skupaj	293.78 K

Marija Widrova, učiteljica soproga v Ljubljani, 4 K; Anton Čadež, katehet v Ljubljani, 20 K; Evgen Legat, katehet v Ljubljani, 10 K; skupaj 1915.54 K. V zadnji številki izkazanih 268.658.24 K Danes izkazanih 1.915.54 « Doslej nabranih 270.573.78 K

V. VOJNO POSOJILLO.

Mestna hranilnica v Radovljici, kjer sodeluje tovariš Ivan Šega kot hranilnični ravnatelj, 500.000 K. V zadnji številki izkazanih 6.946.257 K Danes izkazanih 500.000 « Skupaj V. vojno posojilo 7.446.257 K

ki. Prvipes (kdo bi se mu ne smejal, ko se konča z: Bum!... Noska pa kri pordeči. Anka (mala neugnanka je ujela solnčni žarek in mu ga noče vrniti. O polnoči (hodijo škrateljčki — otrokom prijateljčki, predejo zlate nitke in nanje obešajo sanje.) Otrokova nebesa (so na zemlji, dokler zre nedolžen materino oko.) Oblacka (sta se oddaljila od Marijine črede na nebu, pa jih popila nebesna modrina, ko sta se zjokala, sta se skesanca vrnila, solze pa so z dežjem napojile zemljo. Skrateljček Sen (je pričaral ponoči deci sladke sanje, sam pa ni zaspal, zavrtel je kolesje sanj, vedno novih svetov.) Utrinke (zvezdne razlaga pesnik tako, da so si zvezde poiskale bruno — oje »velikega voza«, za podlago so mu izbrale mogočno zvezdo v sredi in se začele guncati...) Moj konjič (mislil otrokova, da sili vse povsod samo domov — k mami.) In svet prevzel sad delavnih je let. (Sivemu starčku prinašajo krilatci v sanjah spomine o vspelem delu boljših dni. Tedaj pa meni, da se mu je vrnila zlata mladost.)

Poslednji oddelek obseza čestitke: Deca ob godovnih dneh staršev. Tudi prvo pesem kot uporabno deklamovanko »Pod božičnim drevescem« bi uvrstil v ta oddelek. Pesmi vse gladko

SREDNJE ŠOLE.

Evgen Jarc, c. kr. prof. in državni poslanec v Ljubljani, 25 K; dr. Gvidon Sajovic, c. kr. profesor v Ljubljani, 3 K; Jos. Wester, c. kr. profesor v Ljubljani, 25 K; skupaj 53 K. Doslej izkazanih 46.764.98 K Danes izkazanih 53.— « Skupaj 46.817.98 K

DENARNI USPEH DELA SLOVENSKEGA UČITELJSTVA V DOBI VOJNE DO DANES.

Glasom izkazov v »Učit. Tovarišu«: Za »Rdeči križ« itd. 270.573.78 K III. vojno posojilo 278.848.69 « IV. vojno posojilo 2.761.038.— « V. vojno posojilo 7.446.257.— « Srednje šole 46.817.98 « Končna vsota 10.803.535.45 K

Slovenska šolska matica.

Kakor na vseh poljih človeškega umovanja, tako bo tudi na pedagoškem polju svetovna vojna povzročila velike preobrate. Že sedaj se nam kažejo novi vidiki in novi cilji ter se nam odpirajo nova pota k tem ciljem. Vedno bolj spoznavamo na npravno in nabožno podlago se opirajočo značajnost kot edini, pravi in zanesljivi smoter vsake vzgoje. Od nje je zavisna srečna bodočnost ne samo poedinca, ampak tudi družbe, ki vanjo spada posameznik: obitelji, naroda, cerkve, države in nazadnje vsega človeštva. In baš ta vzvišeni, ta idealni smoter doseči ali se mu vsaj približevati, postaja od dne do dne težavnejše, ker nam svetovna vojna s svojim krutim nastopanjem dela na vse strani zapreke in težave.

Sveta dolžnost vsakega očeta in vsake matere, ki ljubita svoje otročiče, vsakega iskrenega rodoljuba, ki je vdan svojemu narodu, vsakega prepričanega kristjana, ki resnično ravna po naukih svoje vere, vsakega požrtvovalnega državljana, ki pričakuje samo v mogočni Avstriji srečno bodočnost svojega naroda, in nazadnje vsakega ljudomilega človeka sploh, ki zaupa na zmago višjih človeških idealov, je, da z vsemi močmi podpira vsako resno stremljenje za najvišjimi smotri resnično vzorne vzgoje najširših slojev ljudstva.

Slovenska Šolska Matica si je postavila nalogo z vsemi močmi gojiti teoretično in praktično pedagogiko, ki nam kaže pot, po kateri se približujemo kolikor je to sploh mogoče, najvišjim smotrom človeške vzgoje. Baš v sedanjih dobi se ji stavijo najtežavnejše naloge, baš sedaj je treba zbrati vse moči, ki vedejo do tega visokega cilja. In baš sedaj se ji ta naloga najbolj obtežuje. Pred vsem bi rabila sedaj največ gmotnih sredstev: naspotno pa se ji krči iz obče znanih vzrokov število članov in torej se krčijo tudi njeni dohodki. Ali je to res neobhodno potrebno? Slabi časi? Gotovo. Nihče ne dvomi, časi so težavni, zelo težavni. Toda: 4 K na leto! Ne veliko več kot en vinar na dan. Ali je res nemogoče, ta mali dar položiti lastni izobrazbi, občni kulturi, domovini na oltar?

Naša prošnja velja v prvi vrsti učiteljstvu, učiteljem in učiteljicam, naj postavijo vse moči, naj agitirajo in ne mirujejo, dokler ne bo vsaka šola, vsak

gredo, blago done. Ob vsaki priliki lahko sežeš po primerno kitico ter jo daš otrokom, naj se jo nauče. Veliko bo veselje staršev in hvaležne dece, ko bo Rapetova kitica posredovala ljubezen v družinah.

Če primerjamo večino teh pesmic z mladinskimi plodovi Župančičeve mruze, smelo trdimo, da lahko korakajo poleg njih v slovenski svet. Tu ni vodenosti, prisilnega rimovanja, ne praznih besed, kakor jih nima Župančič. Sardenko je bil včasih dober. Za njim in Župančičem jo ubirajo: Gorenjko, Zgur, Vandot in dr. Rape je morda obdržal staro obliko, napredoval pa je z duhom časa glede predmeta, in to ga dela modernega.

To nam kaže današnji zvezek, ki je pomnožil mladinsko književnostno zgradbo za lep kamen — navzgor. Naj sprejme kritika knjigo kakorkoli, Rapetu se je ni treba sramovati, kakor se je ni doslej še nikoli. Kritika naj omenja bistvene napake, pa ne lepilji, potem jo bomo vpoštevali ter smatrali resno sotrudnico na polju lepe umetnosti.

Zato kličem: Pojdite, Pisanice, v pisani slovenski svet in oznanjate povsod evangeliji, ki vam ga je vdahnil vaš mojster, evangelij ljubezni.

nan učitelj in znana učiteljica storila svoje dolžnosti nasproti S. Š. M. To bodi lastna naloga vsakega učitelja in vsake učiteljice — na gospodične se najbolj zanašamo, te to znajo! Drugič pa prosimo ljudi denarne zavode, da nam pridejo na pomoč! Razen edine mariborske Posojilnice, ki nam je vsako leto blagodušno pritovala svoj dar, nismo dobili še od nobenega denarnega zavoda ne vinarja, večjemu, da je kateri plačal letnino. Ali je gospodom, ki sede pri blagajni, res zdi natično delo tako malovredno, da rajši odpirajo vsakojaka zabavna podjetja, kakor naše tako jasno in vzvišeno kulturno in nesebično delo?

Nazadnje velja naša prošnja vsakemu odoljublju, ki še ima srca za narodni naredek in za — narodni obstanek.

Bog daj, da bi naš klic ne bil glas pijočega v puščavi!

Prispevki naj se blagovolijo pošiljati pod naslovom: Blagajnik S. Š. M., gosp. Jakob Dimnik, šolski vodja v Ljubljani.

H. Schreiner, tč. predsednik.

Vsprejemni izpiti na srednjih šolah in sedanji pouk na ljubljanskih šolah.

Kakor znano imajo ljudske šole v Ljubljani že 2 leti zelo omejen pouk, pičlih 2 ur na teden. Da se pri takih razmerah črna stvarina jako skrči, je samo ob sebi razumno. Vsprejemni izpiti za srednje šole pa zahtevajo precej temeljito znanje slovnice, ker analiza za otroke ni tako lahka reč in zahteva mnogo slovniških naukov kot podlago. Pri sedanjih razmerah pa ljudskemu učitelju ne preostaja mnogo časa za slovniške obravnave, ker nora pred vsem gojiti čitanje in spise. Ljudi računstvo in pisanje vzame precej časa. Realije in risanje se je pa moralo skoraj popolnoma opustiti. Tudi kateheom je ena ura za veronauk premalo. Zato bi morali merodajni faktorji ne le olajšati zahteve vsprejemnih izpitov, ampak tudi pouk v I. razredu srednjih šol.

Isto velja tudi glede vsprejema učenca na učiteljske. Sedanji učenci, ki dovrše osemrazrednice so le sposobni za pripravljalni tečaj.

Posebno želeli bi pa bilo, da bi se opet otvorile strokovne nadaljevalne šole za vajence, ker sedanji učenci zapuščajo z jako pičlim znanjem ljudsko šolo in bodo le malo sposobni za svoj poklic.

— 1 —

Brez naslova.

V velikonočni številki »Neue Freie Presse« smo zasledili to-le brzojavko: Ofen-Pest. 7. April. Zeitgemasse Frage. Die Staatsbeamten treten Ostersonntag zu einem Kongress zusammen, der an den Finanzminister öffentlich die Frage stellen wird: »Wie kann man das tausendfach verteuerte Leben von dem alten Gehalt fristen?«

V 96. številki z dne 8. aprila 1917. Grazer Tagblatta pa stoji ta-le notica:

Die deutschen Postler beim Ernährungsminister. Dienstag vormittags sprachen in Vertretung der im Reichsbunde deutscher Postler Oesterreichs organisierten männlichen und weiblichen Postangestellten der Obmann Postkontrollor Paul Pogatschnigg und die Schriftführerin Postmeisterin Adele Schreiber beim Minister für Volksernährung, Generalmajor Höfer, vor, der warme Teilnahme für die schweren Nahrungssorgen der kleinen staatlichen Festbesoldeten bewies.

Der Minister regte jedoch an, ihm eine Denkschrift zuzusenden, um bei Besetzung der Verhältnisse die Wünsche der Postler in Erwägung zu ziehen. Kontrollor Pogatschnigg wies auf die Forderung nach einem gemeinsamen Erzeugungs- und Verbrauchsgebiet hin, das wenigstens zwischen den österreichischen Kronländern untereinander zu errichten wäre.

Kaj naj pa rečemo sedaj mi slovenski ljudskošolski učitelji? Imamo res državni zakon z dne 14. maja 1869 št. 62. § 55, ki pravi:

»Najmanjše prejemke, izpod katerih ne sme nobena šolska občina iti na nižje, je odmeriti tako, da učitelji in podučitelji niso primorani truditi se s postranskimi opravili, ampak da lahko vso svojo moč na svoj poklic obračajo, in da je učiteljem še tudi mogoče, svojo rodovino živiti primerno okolnostim dotičnega kraja.«

Sicer je res prav lep zakon, a žal, da tega zakona še ni nihče do danes udeleževal in da tudi še nismo imeli do danes moža na stolu deželnega predsedstva, ki bi s svojo veljavo skušal uresničiti ta zakon.

Ako je bilo slovensko učiteljstvo, v prvi vrsti seveda Kranjsko, že v mirnih časih tako slabo plačano, da sploh ni bilo mogoče živeti oziroma životari, in da je vedno in vedno moledovalo za povišanje svoje beraške plače, kako naj pa sedaj živi, ko še c. kr. državni uradniki na Ogrskem vprašujejo javno:

»Wie kann man das tausendfach verteuerte Leben von dem alten Gehalt fristen?«

Ostanimo pri suhih številkah.

Pisec teh le vrstic ima 26 službenih let. In mesečne plače 161 K 40 h — piši in beri: stošestdeseteno krono 40 h. — Družino času primerno: pet ust. — pet oseb. Sin, pri vojakih z dnevnjo plačo 24 h in pa sedanjo hrano. Koliko se mu mora tedensko poslati v denarju in pa v »naturi«, ve le tisti, kdor sam skuša ta stan. Številke ne navajam.

Starejša hčerka obiskuje v Ljubljani trgovski tečaj. Stanovanje in hrana brez perila — mesečno 70 K, šolnina 10 K, skupaj 80 K. — Ostanje torej še 81 K 40 h.

Mlajša hčerka mora doma privatno študirati, ker je ni mogoče v tujini vzdržavati.

Domače potrebsčine so pa v gotovini te-le: Stanovanje mesečno 10 K, varovalnina za slučaj smrti in življenja za vse tri otroke 20 K 19 h, skupaj: 30 K 19 h.

Ostane še gotovine 51 K 21 h. — In s to vsoto naj se sedaj pokrijejo življenjske potrebe štirih ljudi. —

Času primerne cene so pa tu sledeče: bukova drva kratka seženj 70 K. — Mleko liter 40 h, jajce 30 h, krompir, če se ga kaj dobi kg 20 h, mast po 16 K kg, meso goveje po 6 K 60 h, telečje tisto ceno,

Str. 43. »Ljudsko-šolski zakoni in ukazi za Kranjsko«.

nas čitajo brzojavke iz cele Evrope, ki se slučajno ujamejo v nastavljene zanke, tudi druge vesti pridejo brzojavno, ampak za nas je to neka skrivnost in le po redko zvemo tudi nepoklicani.

Je pravzaprav res čudno: tik pod našim nosom se vrše večkrat krvavi boji, pa nikjer nič opaziti. Tu pa tam kakšen strel, to je vse, kar čujemo. V znate in slišite več kot mi.

Drugače pa življenje ni posebno neugodno, če pomislite na sedanje čase, in pa da smo tako blizu bojev. Spim v 4. nadstropju v krasnem planinskem hotelu; imam svojo lastno sobo z električno lučjo, najmodernejšo posteljo in celo sobno elegantno opravo. Iz sobe grem na balkon, odkoder je sicer lep pogled na gore.

Meso vsak dan dvakrat, prikuhe in kruha dovolj, po kosilu črna kava, zvečer čaj, — no vmes tudi močnate jedi — kot videti vsega dovolj.

In vendar je človeku tesno pri srcu, kadarkoli se zaveda, kje je. Poleti v mirnih časih je seveda tukaj lepo in ni čuda, da so Angleži in razni drugi tuji čedevali težke novce za ono sobo, kjer stanujem jaz sedaj zastoni. Sedaj pa ni prijetno. Niti enega koraka ne morete narediti nikamor. Edino ena pot je prosta, pa

svinjsko 8 K, suho svinjsko 14 K kg itd. — navadna kaša pa po 3 K 60 h kg.

Sedaj pa vabim prvega knjigovodjo deželnega odbora ali pa c. kr. deželne vlade, da naj napravi primerno kalkulacijo za 30 dni štirim osebam v znesku 51 K 21 h, da se morejo preživljati — vsaj v toliko, da ne poginejo lakote. Spolnimo mu prav lahko tisti vsiklik: ein Königreich für eine solche Kalkulation!

Navajam sedaj še drug slučaj. Moj sosed s 24 službenimi leti, 49 let star, sedaj pri vojaki ima mesečne plače 168 K, a poleg tega pa družino 8 (osmih) otrok, torej skupaj 10 oseb, izmed katerih šola sedaj dva. Mislimo, da bi še sam Arhimed pri takih računih dobil sive lase. —

Deželni odbor nam je res priskočil s takoimenovano draginsko doklado osebnosti 80 K, za otroke 20 K na tri, oziroma pet mesecev na pomoč, a ta podpora je le kakor kaplja v neskončno morje, ravno za »potemplance«.

Ali si morete misliti večjo beračijo, kjer pa še prositi ne moremo.

In to beračijo pa točemo že tretje leto, a kljub tem razmeram še nismo obupali, še stoji naša sila neupognjena in mi vršimo še vedno svojo vzvišeno zadačo s tisto žilavostjo kakor smo jo v mirnih časih.

Poglejte naše delo v vojne namene in potem — poberite kamen in ga vrzite na nas, ako si ga drznete. —

Ravno te dni kolportirajo pristaši »Slomškove zveze« senzacijsko vest, da deluje deželni odbor s polno paro na to, da dobi pred par leti zavržena regulacija učiteljskih plač najvišje potrjenje. Ali dozdeva se nam — da velja tu prislovica:

»Wohl hör ich die Botschaft, doch fehlt mir der Glaube.« — e —

Nemški cesar za demokratične državne reforme.

Nemški cesar je izdal o veliki noči važno poslanico, v kateri napoveduje de-Gibanje za razširjenje državljanskih pravic na demokratični podlagi narašča v mokratiziranje državnih uredb po vojni. Nemčiji od dne do dne. To prizadevanje je dobilo v zadnjem času mogočno moralno oporo na ruski revoluciji in v demokratičnih izjavah prednika Zedinjenih držav. Z vso energijo so nastopile v nemškem državnem zboru, v pruski gosposki zbornici in pruskem deželnem zboru stranke zadržavne preuredbe v smislu demokratičnih zahtev. Seve da so se temu stremljenju ustavljali konservativne stranke, meščanske stranke so bile pasivne. Nemški državni kancler se je odkrito in odločno izrekel za to, da se ugodi zahtevam demokratičnih strank ter izrekel ob tej priliki pomembne besede: »Gorje državniku, ki ne vidi in ne spozna znamenj časa!« Valovanje v tej smeri je bilo po Nemčiji vedno širše, vedno intenzivnejše, tedaj je posegel vmes cesar sam ter izdal nemškemu narodu zgodovinsko važno velikonočno poslanico, v kateri mu zagotavlja raznih svoboščin na demokratični podlagi. V poslanici izjavlja, da je odločen takoj po srečnem zaključku vojne izvesti izpopolnitev notranjega političnega, gospodarskega in socialnega življenja. Bethmann-Hollwegu pa naroča, da mu predloži konkretne

predloge za preuredbo pruskega deželnega zbora, dočim se pripravlja prememba državnozbornskega volilnega reda že od začetka vojne. Cesar poudarja, da po veličastnih činih vsega naroda v tej strašni vojni ni več mesta za razredno volilno pravico na Pruskem. Tudi pruska gosposka zbornica se preuredi v tem mislu, da bodo v njej odlični možje različnih krogov in stanov. Mogočno in zmagoosno stopa na plan demokratična misel in se pripravlja na slavnosten pohod preko vse Evrope!

Vsem zagovornikom oktroia.

»Slov. Narod« prinaša sledečo povsem umestno in resnično prisposodo. V Avstriji bi bilo nujno priporočati, da si dvakrat in trikrat prečitajo besede državnega kanclerja von Bethmann-Hollwega v nemškem državnem zboru 29. m. m. Ne smemo pozabiti, da je nekaj čudnega (es ist ein eigen Ding) spreminjati državni fundament, volilno pravico, v času, ko se nahaja na milijone mož, katerih volilna pravica se naj spremeni; v strelskih jarkih. Ali naj izzovem volilni boj v času, ko je večina volilcev tam zunaj na bojišču? V avstrijsko transponirano: Čudna reč, spreminjati državni fundament, osnovni zakon, v času, ko se nahaja na milijone mož, katerim se naj vzame narodna ravnopravnost, v strelskih jarkih! Ali naj izzovem notranje boje v času, ko je večina prizadetih, svojih narodnih pravic oropanih, tam zunaj na bojiščih, na braniku domovine? Tako naj vpraša grof Clam-Martinic vse tiste, ki ne morejo dočakati, da bi podrli državni fundament narodne enakopravnosti.

Nekaj spominov na Josipa Supaneka st.

Letos na veliki petek smo ga kot 91 letnega starčka na celjskem okoliškem pokopališču položili k večnemu počitku k zemeljskim ostankom njegove blage so-proge, ki že več let počiva v grobu.

V znak svojega spoštovanja in svoje hvaležnosti do pokojnika naj mu v stanovskem glasilu napišem par vrstic v spomin. Pod njegovim vodstvom sem namreč preživel pet lepih podučiteljskih let doli ob Savi v prijazni Loki. Imel je takrat že šest križev na hrbtu, jaz pa sem bil še mladenič, živahen in — kakor so pravili drugi — precej sangviničen, pa vendar sva po zaslugi njegovega umerjenega in taktnega postopanja najlepše harmonizirala. Ni mi bil samo najboljši nadučitelj, bil mi je obenem očetovski svetovalec in blag tovariš. Da še danes neuklonjen nosim »peso učiteljskega življenja« imam se najbrže zahvaliti vplivu njegovih naukov. »Učitelj se mora vedno na kaj veseliti; če nima drugega, pa na pečen krompir, tako me je spodbujal. Nikdar ne pozabim prekrasnih izletov, ki sem jih delal v njegovi in njegove so-proge družbi ob nedeljah popoldne zdaj h Krajšku, zdaj k Čotu, zdaj k Burkelcu, v Radeče i. t. d. Pri kapljici »rujnega« se mu je razvezal jezik, odprlo se mu je blago srce. Koliko zanimivega, poučnega in spomina vrednega mi je pripovedoval iz

Želim Vam prav vesele vuzanske praznike, Vam in vsem dragim domačim in Vas lepo pozdravljam!

Vam hvaležni
Jože.

V gorah, dne 24. marca.

Iz umetniškega sveta.

I. glasbeno dramatični večer v deželnem gledališču, 17. aprila t. l. Dolgo, dolgo časa so bila vrata slovenskega gledališča zaprta umetnosti v dokaz kako smo Slovenci majhni, kako sami s politiko in iz strankarske zagrizenosti ubijamo svoje kulturne zavode. Pred leti smo pokopali slovensko gledališče, in med vojno je v njem dobil prostor kinematograf, da nam nadomesti slovensko dramo in opero, ki je svojčas cvetela in bila duševna hrana in razvedrilo Ljubljancem, pa tudi posetnikom z dežele. Tistih ki so krivi, da glavno mesto Slovencev nima več gledališča, mora biti v dno duše sram, če se spomnijo na Gradišče...

Sedaj bi radi napako popravili in oživeli to, kar so prej ubijali. Hočejo prirediti glasbeno dramatiške večere za na-

Pismo z alpskega bojišča.

Zanimivo je pismo, ki ga je pisal nekak svojemu stricu učitelju. Iz pisma izemo, kako žive pozimi naši vojaki tam gor v visokih Alpah. Pismo se glasi:

Dragi stric!

Pišem Vam ta list, da bote znali, da sem še živ. Da se nisem oglasil poprej, ni menda ne bote zamerili, saj poznate tem oziru mojo navado. Do sedaj nisem isal namreč prav nobenemu, ker mislim, da nobenega ne zanima posebno, kje sem.

Živim visoko v gorah v ledu in mrazu — tako nekako 2000 m. Čital sem, da je bilo pri vas precej mraza, lahko si poem mislite, kako neki je pri nas. Povsod meg in led, vmes skale gole in strme, drugega pa prav nič. Tesno nad našimi glavami preneha vsaka vegetacija.

Z drugim svetom nimamo prav nobenega stika. Kaj se godi okoli nas, ne vemo prav nič. Edino časopisi nam prištevajo, da je vojska in da svet še ni izmril, ker se ljudje še vedno bijejo in koljejo. — er se vesti prihajajo pa tako pozno, da je se že zdavna staro, ko mi čitamo. Ne smete pa misliti, da je za vse enako. Pri

se je kmalu naveličate, ker ne vidite ne na levo ne na desno. Na obeh straneh na metre debel sneg, da hodite kot po rovu. Človeku otrpnejo živci in hrepenenje po domačih krajih je veliko. Če pomislim, da se tam doli na Dolenjskem vzbujajo najlepša pomlad, tu pa o nji ni najmanjšega sledu, mi je tesno pri srcu.

Sem pri vojaškem sodišču zapisnikar. Dela je mnogo in uradnih ur čez glavo. Ves dan v pisarni, zvečer doma v postelji. Človek spi in spi, a enkrat je tudi tega zadosti, potem pridejo one noči brez spanja, v katerih me domotožje umori. Živčevje trpi in ne vzdržim dolgo.

Mislim, da se zgodi v mojem življenju kmalu sprememba, ali v dobro ali v slabo, sam bog zna. Nabori so tudi tukaj in jaz sem ravno tako podvržen.

S tem mislim, da sem vse povedal, kar sem mogel za enkrat poročati. Če katerega zanima, kako živim in kje sem, mu to sporočite. Najbrže spet delj časa obmolknem, le če bo res kaj važnega, se oglasim, ker se mi v resnici prav nič ne ljubi.

Pozdravite vse domače! Ako bodete imeli kedaj voljo do pisanja, mi sporočite domače novosti, posebno če se Ivan še vedno oglašja.

svojega življenja in iz svojih mnogih izkušenj! Ne da bi se bil jaz tega zavedal, je na ta način vzgojno vplival na moje še mlado življenje. Vzrastel še v dobi pred narodnim prebujenjem je bil v narodnem oziru bolj indiferenten. A srce mu je gorlo bilo za narod, med katerim je deloval. Mojega narodnega navdušenja ni nikdar — kalil, a če so mi tuintam drugi predbacivali narodno prenapetost, on ni storil tega nikdar.

Pokojnik je služboval še pod Slomškom. Zanimalo bo Vas, dragi tovariši in tovarišice, da je dal Slomšek rokopis svojega »Blažeta in Nežice« za natesek Supaneku prepisati. Sploh mu je bil Slomšek kot dobremu učitelju naklonjen. Pri podelitvi neke službe mu je Supanek skromno omenil, da znabiti bi ta služba ne bila zanj, ker ni ravno najboljši pevec in organist. A Slomšek ga je zavrnil: »Ne potrebujem dobrih organistov, ampak potrebujem dobrih učiteljev«.

In Supanek je bil v resnici izvrsten učitelj. Malokateri učitelj stare šole se je tako izpopolnil in tako uživel v napredni duh novodobne šole nego on. V letih sedemdesetih so učitelji laškega okraja uvedli skupne hospitacije na posameznih šolah. Prišli so hospitirati tudi v Loko. Od skromne enorazrednice Supanekove niso dosti pričakovali. A kako so bili iznenađeni! »Da je Supanek tako izvrsten šolnik, pa nismo mislili«, so si šepetali na uho. In že takrat so bile v laškem okraju znamenite pedagoške kapacitete, kakor Gabršek, Kropelj, Valentinič i. dr.

Da je bil izboren učitelj in takten šolski voditelj, sem imel priliko opazovati tudi jaz. Učil me je vestnosti in točnosti ter, kako bi se izrazil, učiteljskega humorja, a ne z besedami, ampak z zgledom. V poletnem času je bil že ob šestih v razredu. Kaj je delal? Kdor se je ozrl na okno njegovega razreda, je zagledal lonček pri lončku z najlepšimi cveticami, ki jih je skrbno zalivala njegova roka. Potem se je pa vsedel k šolski mizi ter spisaval uradna pisma, ki jih je opravil vse zjutraj, nikoli po šoli.

Po šoli je prišla na vrsto njegova ljuba »fajfa«, ki mu jo je njegova prijazna žena navadno že natlačeno prinesla nasproti. Kakor dete po »cuceljnu« je segel po njej in je ni izpustil do večera. »Fajfa« mu je ostala zvesta ljubica do groba. Ko je ležal na smrtni postelji, jo je odložil v roko ljube mu sinahe rekoč: »Na! — Zdaj pa ne bom več kadil«. Nagnil je glavo in izdihnil za večno.

V družbi je bil kaj prijeten; nikoli ni bil čemern, ampak bil je vedno ljubezniv in šegav. Dobrohotnost mu je odsevala iz njegovih lepih sinjih oči.

Visok praznik smo imeli pri njem vsako leto na Jožefovo. Takrat je prihajal domov očetov ljubljene, sin Pepi ter smo praznovali dvojni god. Na mizo je prišel tudi kapun, pa ne razrezan, ampak po stari patrijarhalni šegi cel in na lesem okrožniku. Dostojanstveno in z redko spretnostjo ga je trančiral papa, midva s Pepijem sva pa poželjivo zraven gledala in požirala sline. Ob iskrenem razgovoru je dvignil čašo, rekoč: »In zopet bom imel en god manj. Pa kolikor jih je manj, toliko pristrčno jih praznujmo!«

Narodil se je doli ob Sotli pri Sv. Emi, kjer mu je bil oče učitelj. Če se ne motim, mu je bil stari oče tudi učitelj; sin Pepi je šolski nadzornik, dve njegovi vnukinji sta bili učiteljici, dve sta učiteljici še danes, vnuk Rudi, ki se nahaja sedaj v ruskem

ujetništvu, je učitelj, njegova pravnukinja in pravnuki ostanejo gotovo tudi zvesti učiteljskemu stanu. Tedaj so Supaneki in Zupaneki učiteljska rodovina že od početka ljudske šole. Bog ohrani to učiteljsko rodovino še mnogo stoletij!

Leta 1834, tako mi je pripovedoval, je bil pri birmi. Strašna suša je bila tisto leto. Ko so šli od birme, je moral stopati čez široke razpoke osušene zemlje.

Spominjal se je še tudi dobro na prekrasno vinsko kapljico, ki je zrasla tisto leto.

Ni mi natančno znano, katera službena mesta je imel. Eno izmed prvih, če ne prvo, je imel okoli l. 1848. v Spitaliču poleg zgodovinskega Žičkega samostana, kahal si je sam. Kosček govedine, na juhi pa krompir, to mu je bil obed skoz leto in dan. Kadar mu je bil dolg čas, je pa poletel čez Konjiško goro v Konjice na »izprehod«.

Pozneje je služboval v Lavantski dolini blizu St. Andraža. Tam si je izvolil svojo zakonsko družico. Loški župnik mi je pripovedoval: »Poznal sem ju, ko sta bila se mlada poročena. To je bil krasen parček: ona temnolasa in temnooka, on pa plavalas in sinjeok, oba živahna in polna — življenja«.

Iz Lavantske doline ga je osoda zanesla preko cele škofije doli za Savo, na Videm. Odtod je prišel na Dol, kjer že mnogo let deluje tovariš Gnus, z Dola pa v Loko.

Leta 1893. sem se jaz poslovil od njega ter odšel v hribe, on je šel pa čez par let v pokoj v Celje. Za njegovo zvesto 40letno službovanje mu je bila podeljena častna kolajna, za izvrstno službovanje pa srebrni zaslužni križec s krono.

Ko mu je umrla žena, se je preselil k svojemu sinu, šolskemu nadzorniku.

V družbi ljubljene mu sina in po strežljive mu sinahe, v krogu njegovih vnukov in pravnukov so mu polagoma ugašali in ugasnili dnevi visoke starosti. Harmoničen konec harmoničnega življenja.

Franc Brinar.

† Avgust Jensko.

Vseh razočaranj rešen si sedaj, Pač boljše je za tebe, da si šel! ...

Aškerc.

Usmiljena smrt je za večno zatislila dne 31. marca t. l. izmučene oči enemu našemu najboljšemu tovarišu — Avgustu Jensko-tu, učitelju na Bledu.

Pokojnik se je rodil 19. januarja leta 1878 v Belipeči na Gorenjskem kot sin gozdarja. In menda se je tu v skrbnem očetovem varstvu in pod očetovim vzgojnim vplivom navzel one ljubezni do večnolepe narave, ki jo je gojil v svojem razočaranju bogatem — a žalibog prerano končanem življenju. Po maturi, ki jo je dovršil na ljubljanskem učiteljskem l. 1898 je nastopil svojo prvo službo v Kamniku, kjer je ostal pa le pol leta. Tudi v Nevljah, kjer je služboval dve leti, se ni mogel udomačiti, kajti čutil je menda v sebi tisti prečudoviti S. Gregorčičev nagon

»nazaj, nazaj — v planinski raj«.

Leta 1901 je bil stalno nameščen in sicer je na-to nastopil službo v prijaznem dolenjskem kraju Šmartno pri Litiji. A tudi tu je ostal samo dve leti, dasi so ga

šmarčanje prav zelo vzljubili in tudi sam se jih je prav pogostoma spominjal kot ljudi za šolo in učiteljstvo vnete.

1. marca 1903. se mu je pa izpolnilo tako željno pričakovano upanje, da je dobil službo na štirirazrednici na Bledu. Kraj »kinč nebeški Kranjske zemlje«, se mu je dopadal tako, da ga ne bi bil zamenjal za vse bogastvo sveta. Srečnega se je čutil tu, ker je imel najlepšo priliko spopolnjevati se v oni stroki, ki jo je pridobil pri svojem očetu že kot otrok, v spoznavanju naših večnolepih gorskih velikarov, ki stoje sedaj kot nepremagljivi zid proti našim sovragom.

Pokojnik je živel pač le za šolo in za naravo, v prvi vrsti turistiko. V ospredje se ni nikdar silil; ostal je pa do svoje prerane smrti zvest, nevpogljiv pristaš naprednega učiteljstva, v prid katerega je zastavil vselej in povsod svojo moško besedo, ne oziraje se na levo ali desno, ne navzdol in ne navzgor.

V šoli je pokojnik dosegal vedno prav lepe vspehe, tako v ljudski kakor tudi v obrtno nadaljevalni; tu je imel tudi izpit iz risarske stroke in sicer ga je napravil v tečajih 1906 in 1907. — S pokojnim okr. šol. nadzornikom Janežičem sta si bila prav dobra prijatelja, kajti le-ta strokovnjak v pravem pomenu besede je pač predobro znal, da je pokojni Jensko kritičnega očesa zasledoval pestri tok časa na pedagoškem polju in da sta se včasih prav pošteno pomenila o najnovejših pojavih na šol. polju — posebno kar se tiče učenja nemščine na ljudskih šolah. Seveda, pokojni Janežič se pa tudi ni nikdar postavil na ono komodo, edino rešilo stalščice za omejene duhove, ki gospoduje dandanes na Kranjskem, češ, molči, če ne te spravim v disciplinarno preiskavo; temveč mož je stal vedno na tem, da se človek tudi od najslabšega učitelja nekaj navadi.

Idealni Jensko se je tudi prav rad in vedno udeleževal vseh naših zborovanj, bodisi okraj. učit. društva kakor tudi »zaveznih«. In kako prijetno se je dalo z njim debatirati v vseh panogah človeškega znanja, bil je na vseh poljanah doma. Takoj na prvi mah si lahko spoznal, da mož veliko bere in da občuje v najboljših društvenih krogih in za-to je bil tudi povsod dobro došel in jako zabaven družabnik.

Z dušo in telesom se je zapisal pokojni Jensko turistiki. Poznal je naše gorenjske planine prav dobro in zaradi tega je bil tudi več let odbornik »Podružnice slov. plan. društva v Radovljici«. Posebno priljubljen kot turist vodnik je bil češkim turistom, ki so prihajali vsako leto na Bled, od koder so prirejali večje ali manjše izlete po gorenjskih planinah. Naš oče Triglav ga bo gotovo tudi pogrešal, ker v prejšnjih letih, dokler se ga ni še lotila težka in huda bolezen, kostna jetika, ga je skoro vsako leto obiskal.

In sedaj pa počivaš dragi, nepozabni tovariši sredi širnega ljubljanskega polja. Pač Ti je bila usoda še na smrtni postelji tako kruta, da ne moreš počivati v vznožju svojih ljubljensk, svojih planin. Pač si nisem mislil dragi, da Ti bom moral tako hitro pisati posmrtnico, vsaj sva se še meseca novembra pret. leta tako živo razgovarjala o načrtih slov. plan. društva kakor tudi o bodočnosti slovenskega šolstva in učiteljstva. Pač si tožil, da Te zopet napada stara bolezen, a dajal sem Ti upanje, pač upajoč na Tvojo krepko telesno konstitucijo, da Ti pomlad povrne zdravje.

Žalujem očetu kakor tudi osamelima sestrama pa bodi v tolažilo, da ostane pokojni Avgust v trajnem spominu vsega onega učiteljstva, ki je poznalo pokojnika kot uzor — poštenjaka.

Počivaj v miru!

J. Šega.

Srednješolske vesti.

Srednješolske vesti.

Dne 14. t. m. je umrl v Ljubljani po kratki bolezni ravnatelj c. kr. II. državne gimnazije v Ljubljani gosp. Anton Štritoč. Pokojnik je služboval na gimnazijah v Kranju in v Ljubljani. Bil je več let predsednik Glasbene Matice.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje dne 3. maja t. l. ob 10. uri v šoli v Gornjem gradu po sledečem vzporedju: 1. dopisi; 2. predavanje tovariša Bizjaka: O praktični kurjeriji; 3. volitev novega odbora; 4. slučajnosti. K polnoštevilni vdeležbi vabi predsednik Kelc.

Pripomnja: Vsak vdeleženec naj prinese hrano s seboj.

Kranjske vesti.

—r— Iz c. kr. mestnega šolskega sveta. O redni seji c. kr. mestnega šolskega sveta ljubljanskega, ki se je vršila v torek, dne 27. marca 1917, nam je došlo sledeče poročilo. Potem, ko odpravi predsednik sejo in proglasi njeno sklepčnost, oglosi zapisnikar kurencije iz predsedstva in pove, kako so bile rešene, kar se vzame na znanje. Odobri se zapisnik zadnje seje, z dne 20. februarja 1917. Pripoznajo se petletnice, in sicer: učitelju Alojziju Novaku, tretja, učiteljema Karlu Widru in Vendelinu Sadarju, peta, nadučitelju Janku Nep. Jegliču in katehetu Janezu Smrekarju, šesta, učitelju Vilku Maziju prva, učiteljici Mariji Palme druga in učitelju Antonu Smerdelju četrta. Sklene se c. kr. dež. šolskemu svetu priporočati, da vsteje učiteljici Mariji Jegličevi opravilno dobo v dnevnem zavetišču v učiteljsko službeno dobo. Isto se ima zgoditi z učiteljico Ano Likozarjevo, ko bo njena prošnja za odpravo godna. Bistveni podatki iz letnega glavnega poročila o stanju ljudskega šolstva koncem l. 1916, ki se je predložil c. kr. deželnemu šolskemu svetu, se vzame na znanje. Razpravlja in sklene se o nekem disciplinarnem slučaju. Za provizorno učiteljico na mestni nemški dekliški šoli po Lei Levčevi, sedaj c. kr. vadn. učiteljici v Ljubljani se imenuje izprašana učiteljica Marija Smoličeva, sedaj suplentka ravnateljice. Za suplentko po izstopitvi Aleksi Lindtnerjevi, kateri se votira pismena zahvala, se pa predlaga izprašana učiteljica, doslej brezplačna suplentka Marta Čretnikova, na ravno tej šoli. Deželni odbor je nujno naprositi, da dovoli subsidično podporo vsem onim brezplačnim suplentkam in poizkusnim kandidatkam, ki je doslej še nimajo, ki bodo zanje prosile. Učitelju Jurju Režeku se izreče kot zastopniku c. kr. mestnega šolskega sveta

domestilo rednih predstav, ki jih že radi sedanjih razmer skoro ni mogoče upeljati. Ideja je dobra in če se bo obnesla, ima gosp. Lavoslav Pahor veliko zaslug, da je v teh težkih časih začel s podjetjem, iz katerega bi v doglednem času vzraslo redno delovanje na slovenskem odru. — Na včerajšnjem prvem večeru smo videli, da je občinstvo veselo, ko se mu vendar nekaj nudi. Že par dni prej je bilo gledališče popolnoma razprodano, gotovo vesel pojav in dokaz, da imajo ljudje še kaj smisla za umetnost.

Vzpored je obsegal tri dele. V prvih dveh je nastopal ad hoc sestavljeni moški zbor, peli sta 2 solistini s spremljevanjem klavirja. Gospa Marija Peršlova je znana, domača operna in koncertna pevka. Uveljavila se je bila še pod izborna Talichovo taktirko v Dvůrakovi operi »Rusalka« kot »Jagababa«. Vsa kritika jo je takrat hvalila in po pravici. Topot nam je zapela najprej L. Hudovernikovo »V celici« s spremljevanjem klavirja in moškega zbora za odrom. Nje moški in pastozni alt nas je prepričal, da se s sodbo o njem pred časom nismo motili. V nizki in visoki legi je učinkoval mogočno, pa tudi občuteno, zlasti pri koncu pesmi. Skladba je pisana za bas solo in je čudno lišati, če poje

moško vlogo-meniha ženska. Spominjam se, da je na nekem koncertu pel znani tenorist Vilharjevo »Nezakonska mati«. Ker je zraven še obzreval, so se ljudje posmehovali, ker so vedeli, da moški občutkov nezakonske matere ne bi mogel izraziti! — Za drugi nastop si je gosp. Peršlova izvolila prekrasno Rihard Straussovo »Ljubav« in jo zapela ljubeznivo, prelepo. Kaj podobnega si še želimo! Druga solistinja je bila g. Cilka Otahalova, tudi znanka iz nekdanjih gledaliških sezon, dobra koloraturka. Izkazala se je kot taka tudi sinoči. Kakšen Meyerbeerov »Ples senec« peti, ni lahka reč. V višini ji g. Otahalovi postal glas nekoliko rezek in kričeč, izvrstne tehnike pa ne morem prehaliti. Z g. Peršlovo sta nam zapeli potem še dva ljubka »Dvořakova dvospava« in nek češki valček, manj pomembno skladbo kot kak dober nameček.

Vse solotočke je spremljala na klavirju g. Peršlova, ne v posebno zadovoljnost poslušalcev. Morda je bil kriv tega tudi instrument.

Posebno zanimanje je vzbudil nastop moškega zbora, ki ga je g. Pahor sestavil iz večine dobrih in znanih pevcev prvih ljubljanskih pevskih društev. Za

študiranje, natančno namreč, gotovo ni imel za fino, dinamiško niansirano prednašanje dovolj časa na razpolago, vendar je pa glasovno neenako razdeljen 14 mož broječi zbor nastopil sigurne in hvalevredno. Prednašal je 9 narodnih pesmi in šopek 6 vojaških narodnih pesmi. Veliko vrednost pripisujem naši narodni pesmi. Temvečjo baš sedaj, ko je v Ljubljani toliko tučev, ki je sploh ne poznajo. Mnenja sem pa, da narod svojih pesmi, tako kot so jih prednašali sinoči, nikoli ne poje. Vse pesmi so bile tako strašno razsekane, (o Sajovčev bič, kje si?) in razdeljene, da so se tudi lajikom zdele nenaravno pete. Naša narodna pesem ljubavi zavlačene, dolge akorde, nikdar pa — razven pri poskončnicah — odsekanje in raztrgane besede. Prelepa koroška »Mojakosa« je včeraj izgubila vse na veljavi in lepoti. G. Pahor je pesmice harmoniziral z malimi izjemami preprosto. Mesto v pesmi »Kaj pa ti pobič«: pa plavati ne znaš je več kot za lase privlečeno in prisiljeno.

Šopek 6 vojaških narodnih pesmi, fantovsko, korajžno zapetih je učinkoval izvrstno in je bil vidno všeč vsem poslušalcem. Vse pesmice je občinstvo sprejelo z glasno pohvalo in dolgim ploskanjem, tako da se je za stvar idealno nav-

dušeni g. pevovodja in harmonizator opetovano moral za priznanje zahvaljevati. Želim zboru, da vztraja in nas na prihodnjem nastopu razveseli z novimi, lepimi skladbami! Hvaležen mu bo za to vsakdo!

Po koncertnem delu se je pokazala bela stena in začel se je kinematograf, vsled potrebe ali brez nje, kdo ve... Jaz si svoje mislim! — Konec večera je tvorila enodejanka »Maska satana« iz peresa Pavla Czimmerja. Nastopili so g. Zvonarjeva, gg. Skrbinšek, Danilo, Juvan in Gorski. Sodbo o duhoviti, kratki igrici prepuščam drugim. Trdim pa lahko, da sta bila zlasti g. Zvonarjeva in g. Skrbinšek izvrstna. Slednji je imel težko vlogo, v kateri je prekosil samega sebe. Bil je še popolnejši kot nekaj v Molnarovi igri »Vrag«.

Splošno je ves večer napravil dober vtis. Izvajanje so precej motili prepozno došli poslušalci in tudi biljeterji. Naj se v bodoče med nastopom prav nikogar ne pusti v avditorij. Umetnostno bi pa tudi bilo, da se začetek delov in konec pavz z zvoncem naznani občinstvu, da pravočasno zasede svoje prostore! In pa: ne predolgih vzporedov!

Zorko Prelovec.

v šolninski komisiji za mnogoletno trudoljubivo in smotreno sodelovanje v tej komisiji pismena zahvala, združena s prošnjo, da ondi c. kr. mestni šolski svet zastopa še zanjaprej. Reši se še neka interna zadeva in potem se seja zaključí.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Julija Maričeva je nameščena za suplentinjo v Starem trgu pri Ložu, Ljudmila Korošičeva na Bledu, Helena Črnetova v Smledniku; Ivana Zupanova je nameščena za začasno učiteljico v Mostah pri Ljubljani; Marta Čretnikova je imenovana za suplentinjo na osemrazredni nemški mestni dekliški ljudski šoli v Ljubljani; c. kr. deželni šolski svet za Kranjsko je dovolil v sporazumu z deželnim odborom kranjskim ustanovitev vsposednega razreda k l. razredu na ljudski šoli v Suhorju; Ivana Deklevova je nameščena za suplentinjo v Sori, Amalija Kredarjeva pa na Drenovem griču.

—r— **Slovenski Narod piše:** Povišanje vojnih doklad za učiteljstvo. Deželni odbor je sklenil, da se povišajo z ozirom na naraščajočo draginjo za leto 1917 samskemu učiteljstvu vojne doklade za 40%, oženjenim in njih rodbinam pa za 50%. To pa, žal, ni na Kranjskem, ampak na Koroškem.

—r— **Na c. kr. obrtni šoli v Ljubljani** pogodbeno nastavljeni učiteljici Ana Schmiedtova in Klementina Hrovatinova sta imenovani za učiteljici v X. činovnem razredu na tej šoli.

—r— **Dne 14. aprila t. l. je umrl v Ljubljani tovariš Miklavž Stanonik** nadučitelj v p. Služboval je po Dolenjskem, več let v Šmartnu pri Kranju, nazadnje v Selcah nad Škofjo Loko. Bil je tudi zastopnik učiteljstva v c. kr. okrajnem šolskem svetu v Kranju. Počivaj v miru!

Štajerske vesti.

† JOSIP SUPANEK st.

Dne 4. aprila t. l. je umrl v Celju pri svojem sinu šolskem ravnatelju in okrajnem šolskem nadzorniku nadučitelj v p. tovariš Josip Supanek v visoki starosti 91 let. Služil je nad 40 let, naposled kot nadučitelj v Luki pri Zidanem mostu, ter je bil odlikovan s srebrnim zasluznim križcem s krono. Pokojni Supanek je bil blag značaj, izborni učitelj in ljubeznivi tovariš. Vrlemu možu blag spomin!

—š— **Odlikovani učiteljski sinovi.** — Sin tovariša S. Megliča, nadučitelja v p. na Vranskem, Mirko Meglič, tajnik posojilnice v Celju, poročnik v r., je odlikovan z zlatim zasl. križcem na traku hrabr. kolajne. — Sin nadučit. K. Pestevška v Slivnici pri Mariboru, Karel Pestevšek, stotnik-avditor, je dobil Signum laudis. — Isto odlikovanje se je podelilo dr. Franju Žiharju, nadporočniku-avditorju v r., sinu upok. nadučit. v Vurbergu, F. Žiherja. —

—š— **Odlikovani.** — Signum laudis sta prejela: Učitelj na Vranskem Riko Pestevšek, poročnik v r. pri 26. pp., ter Alojzij Malenšek, okr. pom. učitelj v Konjicah, poročnik v r. —

—š— **Povišanje.** — Okrajni pomožni učitelj v Konjicah, Alojzij Malenšek, praporščak pri 26. črnovoj. pp., je postal poročnik. —

—š— **»Učit. šematizem 1917«** (Standesausweis) je došel ob velikonočnih dneh v roke odjemalcev. — Sestavljen je v povsem nemškem besedilu ter prinaša vse odrazne stvari, tikajoče se štaj. učiteljstva dokaj natančno in pregledno.

—š— **»Blätter für Armenwesen und Jugendfürsorge«.** — Tako slove list, ki izhaja letno v 10. številkah v Gradcu ter stane 3 K. Ta list prinaša izvrstne razprave in je gotovo eden najzibornejših svoje stroke. Urednik mu je c. kr. mestni šolski nadzornik, ces. svetnik Jos. Göri. —

—š— **Graški ogrevalnici** (Wärmestuben), kjer dobivajo najrevnejši sloji ob hudi zimi jestvin in drugih potrebščin, sta imeli ob zimski sezoni 1916—17 dohodkov (milodarov) 55.693 K 50 h, a troškov 22.523 K 48 h. — V napominanem času se je v teh ogrevalnicah med ubožce porazdelilo 81.917 porcij juhe in 80.061 porcij kruha. Ob posebnih praznikih pa so dobivali še kaj boljšega. Razven tega se je reveže še obdarilo z različnimi oblačili, obivalom in perilom. — Priporočljivo tudi drugod!

—š— **Pregled ljudskega šolstva in učiteljstva na Štajerskem s 1. jan. l. 1917.** Za ta pregled smo si sestavili po uradnih virih nastopna poglavja ter tista tu podamo.

A. Javnih ljudskih šol je bilo v 68. šolskih okrajih 910 z 3252 razredi s paralelkami vred. Učit. oseb je na teh šolah poučevalo 3564 in sicer 1753 moških schullehrer Steiermarks» šteje 141 udov.

ter 1811 ženskih pa 303 učiteljice ženskih ročnih del. — Na slovenskem Štajerju štejejo največ učit. osebja okraji: Maribor okolica (168), Ptuj okol. (110) in Celje okol. (109). —

B. Javne meščanske šole. Teh je 27 z 146 razredi s par. vred in sicer 11 za dečke, 26 pa za deklice. Poučuje na teh šolah zavsem 228 uč. moči in sicer 71 moških mešč. učiteljev (12 ravnateljev, 10 začasnih vodij), 61 ženskih mešč. učiteljic (1 ravnateljica), 36 ljudskih učiteljev (6 med temi z izpitom za mešč. šole), 22 lj. učiteljic (6 med temi z izpitom za mešč. šole) ter 21 učiteljic za ročna dela. Mimo teh je še zaposlenih 5 pomožnih učiteljev ter 12 pom. učiteljic.

C. Deških deželnih meščanskih šol je pet (Celje, Hartberg, Judenburg, Radgona in Voitsberg). Te šole imajo 16 razredov, 5 ravnateljev, 14 strokovnih učiteljev, 3 suplente in 8 pomožnih učiteljev.

D. Učiteljska organizacija. I. Štajerski »Lehrerbund« šteje 2833 članov. Izmed teh jih pripada učit. združbi »Verband der deutschen Lehrer und Lehrerinnen in Steiermark« 2267 in »Zvezi slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem« 566.

II. »Verband der Bürger-III. »Verband der Arbeits-lehrerinnen in Steiermark« šteje 230 udov.

IV. »Politischer Verein der deutschen Lehrer in Steiermark« ima 748 članov.

V. Društvo »Selbsthilfe der Lehrer Steiermarks« ima 815 članov.

VI. »Permanente Lehrmittel-Ausstellung« opravlja komitét 34 udov. —

Štajerska šteje 25 okrajnih šolskih nadzornikov. Od teh jih pripada slovenskemu delu dežele 7 in sicer 5 za slovenske lj. šole ter dva za »nemške«. —

Tržaške vesti.

—t— **Šolska predstava ženske podružnice CMD. v Trstu,** ki bi se bila morala vršiti dne 1. aprila t. l. in je bila odpovedana, se bo vršila v nedeljo, dne 29. aprila t. l. Vstopnice in sedeži, ki so bili kupljeni za prvo prireditev, so veljavni za ta dan.

Iz Dalmacije.

—d— **Za deželne šolske nadzornike v Dalmaciji** je imenovan gimnazijski ravnatelj v Dubrovniku dr. Josip Posedel.

Splošni vestnik.

Novi vojni minister. Vojni minister Krobatin je odstopil in na njegovo mesto je imenoval cesar generala pehote Stöger-Steiner von Steinstätten. Novi vojni minister je bil rojen leta 1861 v Perneggu na Štajerskem. Ko je izbruhnila sedanja vojna, je bil poveljnik 4. — brnske divizije —, s katero je odšel na severno bojišče. Po izbruhu vojne je prevzel Stöger-Steiner poveljstvo nekega armadnega zbora ob Soči. Za časa svojega delovanja v goriško-gorenjskem kotu a je stekel mnogo zaslug za interese tamkajšnjega prebivalstva, ki mu je izrazilo opetovano svojo zahvalo. Občina Bohinjska Bistrica ga je imenovala za častnega občana.

Vojasčine oproščeni učitelji. V zadevi oglasitve vojaščin oproščenih učiteljev izda štajerski deželni šolski svet prihodnje dni posebna navodila. Šolske oblasti naj bi skrbele za to, da ostanejo na vseh deških in mešanih šolah za višja šolska leta moške učne moči, ker je le tem mogoče pri sedanjih jako posuroveli mladini vzdržati potrebno disciplino. Dobro in potrebno bi bilo, da stori vodstvo organizacije tozadevno primerne korake.

Vojaški domovi in slovenski vojaki. Slovenski odbor za vojaške domove poroča: Vsi darovi za vojaške domove naj se pošiljajo izključno le slovenskemu odboru za vojaške domove, katerega delavni odbor posluje v deželnem dvorcu. Ta odbor porazdeljuje potom centralnega odbora na Dunaju vse darove posameznim oddelkom, pri katerih se nahajajo Slovenci do prvih strelskih jarkov v fronti. Ako se pošiljajo knjige ali druge potrebščine

naravnost na oddelke, se zgodi, da marsikateri oddelek ne dobi ničesar, ker le centrala izve, kako so narodnosti porazdeljene. Ker so pri posameznih oddelkih pomešane vse narodnosti, so slovenski vojaki žalostni, ako drugi dobe, oni pa ne. Centrala ima zapisnik vseh oddelkov, kjer se nahajajo Slovenci, in skrbi, da se sorazmerno vse porazdeli. Centrala se obrača do nas z nujno prošnjo, da takoj darujemo čim več slovenskih knjig, ker nima sedaj niti ene slovenske knjige več, do nje pa prihajajo prošnje slovenskih vojakov. Darujejo se naj tudi slike. Izstrižejo se naj ilustracije iz starih listov, fotografije domačih krajev, zabavne slike, sploh vse se naj pošlje, kar more našim vojakom v fronti narediti kako veselje in ga spomniti, da domovina misli nanj in da so njegovi rojaki s srcem pri njem. Prosi se za denarne prispevke, da se potrebno nabavi.

Italijanske šole za begunce v Mariboru in Gradcu. Italijanski begunci imajo v Gradcu, v Mariboru, v Celju, v Vagni itd. šole z italijanskim učnim jezikom. Za stotine slovenskih otrok v Mariboru in v Gradcu pa dosedaj še ni ustanovljenja niti ena šola s slovenskim učnim jezikom. Naj se poskrbi tudi za te ubožce, da dobivajo pouk v materinskem jeziku.

Zbirka za vojni kotichek. Šolske oblasti so tudi naročile učiteljstvu, da naj zbira pripravne predmete iz sedanjih vojne v spomin na svetovno vojno in za podatke k zgodovinskemu pouku. Take predmete prinese pogostoma vojaki, ki pridejo z bojišča na dopust n. pr. kosce šrapnelov, granat i. t. d. Za zbirko pripravne so tudi slike slavnih vojskovodij in odličnih junakov. Dobimo jih lahko na razglednicah in iz ilustriranih listov. Junaki domače šolske občine naj se vpišejo tudi v šolsko kroniko, ako so obiskovali domačo šolo. Vpišejo naj se pa tudi vsi tisti bivši učenci, ki so dali na bojišču življenje za domovino! Tudi v letnem poročilu, ako ga šola izdaja, se lahko objavijo s kratkim životopisom. — 1 —

Novo imenovanje obeh državnih poiovc. V smislu sporočil obeh ministrskih predsednikov se imenujejo kronovine tostranske polovice oficalno »Avstrija« ali »Avstrijske dežele«, onostranske pa »Dežele ogrske svete krone«.

Vsprejem v c. in kr. mornariško akademijo. S pričetkom šolskega leta 1917-18 se bo sprejelo v c. in kr. mornariško akademijo okoli 70 gojencev deloma brezplačno deloma proti plačilu letnega pavšala 1600 K oziroma polovice pavšala v znesku 800 K. Popolnoma oziroma na pol prostih državnih gojenjskih mest je 30, od ostalih 40 mest je pa nekaj ustanovnih, tako n. pr. eno popolnoma prosto, eno pa polprosto od deželnega odbora kranjskega. Splošni pogoji za sprejem v l. letnik c. in kr. mornariške akademije so: 1. avstrijsko, oziroma ogrsko državljanstvo ali bosansko-hercegovinsko deželanstvo; 2. telesna sposobnost za mornariško vogojo in tudi za bodočo vojno službo na morju; to sposobnost je dokazati po »Predpisu za zdravniško preiskavo pomorskih aspirantov in prosilcev za vzprejem kot gojenec c. in kr. mornariške akademije«; 3. zadovoljivo нравno vedenje; 4. izpolnjeno 14. in neprekoračeno 16. leto življenja; 5. dosedanje šolanje, dovršeno z najmanj zadovoljivim (dobrim) uspehom in sicer: štirje nižji razredi kake javne tuzemske srednje šole ali ravno toliko letnikov vojaške nižje realke, z nadaljnim pogojem, da je prosilec dobil v matematiki najmanj red »dobro«. (Tiskane popolne pogoje za vsprejem je dobiti pri tvrdki L. W. Seidl & Sohn na Dunaju). Do državnih prostih oziroma polprostih mest imajo pravico sinovi častnikov, vojaških, dvornih ali civilnih državnih uradnikov; do kranjskih deželnih ustanov pa sinovi nepremožnih slojev prebivalstva vojvodine Kranjske. — Prošnje za vsprejem je vlagati na c. in kr. vojno ministrstvo, mornariški odsek, Dunaj, in sicer od državnih uslužbencev potom predpostavljene jim oblasti in vojaškega krajnega poveljstva, od privatnih oseb pa potom najbližjega štacijskega ali okrajnega dopolnilnega poveljstva. Prošnje za kranjsko deželno ustanovo se vložijo lahko tudi pri deželnem odboru v Ljubljani. — Prošnje morajo dospeti najkasneje do 30. junija v vojno ministrstvo, mornariški odsek, na Dunaju III. Prošnji je priložiti: 1. krstni list; 2. domovinski list (prosilcev); 3. izpričevalo vojaškega zdravnika; 4. izpričevalo o cepljenju koz, če cepljenje ni potrjeno v zdravniškem izpričevalu; 5. vsa izpričevala srednje šole; 6. izpričevalo o premoženju, potrjeno od županstva in župnega urada. Prošnje je kolkovati s kolekom za 2 K, vsako še neolkovano prilogo pa s kolekom za 50 h. Prošnje smejo vložiti samo stariši (oče, če njega ni, mati ali varuh).

Koliko časa potrebuje strel od goriške fronte, da ga slišimo v Ljubljani. Ako opazujemo vžgani možnar od bližine zapazimo najprej ogenj, ki švigne iz žrela in čez nekaj časa slišimo še le pok. Izračunali so, da glas preleti 333 m v eni sekundi. Zračna črta od Gorice do Ljubljane znaša približno 72 km. Tam zapaljeni top slišimo tedaj v Ljubljani še le v 3½ minutah, ako računimo 72.000 : 333 = 210' ali 3' in 36". Zračna črta od Gorice do Zagreba pa znaša približno 180 km. Iz časnikov smo zvedeli, da slišijo večkrat tudi v Zagreb grom topov; dotja pa potrebuje glas 180.000 : 333 = 540: ali 9 minut.

V tehten premislek našim Slomškarjem. Tirolska dežela slovi v širni Avstriji po svojih izbornih strelcih in svojih posebnih šolskih postavah. V tej deželi je učitelj ob enem organist in sicer »moraš biti organist«, ali pa obratno. In kakor posledica tej posebnosti je sledeči ukaz: »Št. 493. Gospodu I. S. učitelju v R. Pozivljam Vas, da morate vsako jutro, če se pripravlja k slani, zvoniti ob 3. uri »slano«, in to zaradi tega, da opozorite posestnike, ki morajo zakuriti pripravljeno slamo, da preprečijo z dimom slano, in da se slednjič ne bodo mogli izgovarjati, da je mežnar zaspal. Odgovorni ste zato, če pozabite zvoniti«. — Pripominjamo, da ima ta ubogi trpin učitelj mežnar letne odškodnine za svojo mežnarsko službo ravno 60 K — ali mesečno 5 K. —

Francosko učiteljstvo v vojni. Francoskih učiteljev je bilo vpoklicanih 30.000. Od teh jih je padlo 2000, 6000 je ranjenih in 6000 vjetih.

Razgled.

O razširjenosti škodljivega berila za mladino tako zvano »Schundliteratur« poroča Österreichische Rundschau sledeče: Nemški narod izda na leto 50 milijonov mark za to. Mojster takih spisov Friderik Dey, ki živi v New-Yorku je postal že milijonar. Vsak teden zmaže kako Nick-Carter povest, ki obsega približno 30.000 besed; za vsako besedo dobi 25 fenigov, tedaj zasluži ta junak v tednu 7500 mark. Bil je pa že tako plodovit, da je skrpal tri novele v tednu, poprečno je napisal 10.000 besed na dan. Velikanski dobiček imajo tudi založniki. Tako zasluži neki založnik v Berlinu 2½ milijona mark na leto.

Da se ta epidemija vsaj nekoliko omeji, je ustanovil dunajski »Volksbildungsverein« poseben odsek za pregledovanje mladinskih spisov, ki izdaja tudi katalog, v katerem so navedene za mladino priporočljive povesti. Omenjeno društvo pošilja tak katalog tudi brezplačno. Naslov se glasi »Volksbildungs-Verein, Wien I, Spiegelgasse 19«.

Österreichische Rundschau je l. 1909 objavila jako zanimiv članek iz peresa profesorja dr. Ludovika Gurllita, ki se glasi: »Was sollen unsere Kinder lesen?« Tu ocenjuje pravljice, povesti, životopise, zgodovinske in domoznanske knjižice. V spomin nam kliče tudi Herderjev izrek: »Ein Buch hat oft auf eine ganze Lebenszeit einen Menschen gebildet oder verdorben!« Pri izbiri prevodov moramo biti torej jako oprezní.

Dejanja govore. Prvo dejanje. Dunajsko društvo za priredbo dirk je darovalo za vojaške, ki so oslepeli v vojni 10.000 kronc in za napravo umetnih udov pohabljenim vojakom 10.000 kronc. Ta umazanost silno bogatega društva je vzbudila opravičeno nevoljo in je bila ostro kritikovana. V tesni zvezi s tem društvom je dunajski yockey-klub, ki je središče visoke aristokracije in drugih dunajskih mogočnikov. To društvo je pri dirkah leta 1910. zaslužio več kakor milijon kron čistega dobička, a je odbilo prošnjo za kako podporo oslepelim in pohabljenim vojakom. Prvi aristokrati, mogočniki in milijonarji so tako prošnjo odbili, češ, da njih društvo že tako podpira gotov zavod. V resnici pa društvo in njegovi člani prav nič ne dajo, nego odštejejo samo 100.000 kron za vojnoprekrbne namene, ker jih morajo odšteti, saj so jih pobrali od dirke obiskujočega občinstva potom posebne doklade. Yockey-klub je moral oddati to od občinstva darovano vsoto, saj bi bil sicer storil čisto navadno poverjenje. Pač pa ima ta klub kuharja, ki mu plačuje na leto 24.000 kron.

Drugo dejanje.

Češki listi poročajo po »Spravnem Obzoru«, da je znana »praška železarska družba«, katere predsednik je vsemočno nemški radikalec in velepatrijotični (v besedah) finančni magnat Kestranek vložila pritožbo proti sklepom 3 čeških okrajnih zastopov, v katerih ozemlju ima

svoja podjetja. Ti okrajni zastopi (Slany, Unhošt in Hofelice) so sklenili podpisati do 300.000 K vojnega posojila: vsi davko-plačevalci so bili s tem zadovoljni, le »železarsko društvo«, ki je napravilo v vojni že nešteto milijonov profita, ne. Gospod Kestranek je vložil pritožbo na upravno sodišče, kjer je seveda pogorel. Praški »Venkov« pravi: To dejstvo je naravnost nezaslišno! Ljudje, ki se vedno igrajo patrijote, ki prinašajo svoj avstrijski patriotizem vedno na javni trg ter se često obregajo ob češki narod, ti ljudje iz nizkotnih ozirov branijo podpisovati vojna posojila! Komentarjev ni treba. Stvar govori sama za sebe — oziroma naravnost kriči!

Tretje poglavje je prav kratko. Slovensko učiteljstvo pa je položilo na žrtvenik domovine od svojih ubornih vinarjev, ali pa posredovalo, da so darovali drugi, vsoto, ki jo izkazujemo v današnji številki. »Učit. Tov.«

Književnost.

Ganglovi »Zbrani spisi za mladino«. Učiteljska tiskarna je vzela sedaj v delo IV., V. in VI. zvezek Ganglovih »Zbranih spisov za mladino«. Vsi ti zvezki obsegajo pripovedne spise, in sicer IV. in V. krajše povesti, v VI. zvezku pa bo priobčena daljša povest »Vinski brat«, ki ji je snov zajeta iz novomeškega dijaškega in belokranjskega življenja. Vsi ti spisi po večini še niso bili nikjer priobčeni ter bodo opremljeni o ilustracijami, kakor so prvi trije zvezki. S VI. zvezkom bo zaključena prva polovica Ganglovih »Zbranih spisov za mladino«.

Literarna zapuščina Franca Levca. Pokojni deželni šolski nadzornik dvorni svetnik Franc Levce je ostavil bogato literarno zapuščino z dragocenimi spisi in sestavki ter zanimivo korespondenco. To gradivo bo uredil in izdal — po želji pokojnikov — dr. Ivan Prijatelj. — Tako nam poročajo iz najzanesljivejšega vira. — Čaka nas torej literarni dogodek prve vrste.

Dr. Ivan Lah: Dore. (Ilustriral Maksim Gaspari.) Dr. Ivan Lah, ki je danes sam na ruski fronti, je tikoma pred svojim odhodom v vojno službo napisal lepo povest »Dore« iz sedanje burne vojne dobe. Povest je namenjena predvsem odrasli mladini in pripoveduje tragično zgoščeno vrlega kmečkega dečka, ki išče svojega mobiliziranega očeta. Sirota odide pogumno v svet, da bi našel vojaka očeta; napol zmrzel ponesreči na cesti med vojaškimi vozovi, ki ga prepelejo v mestno bolnico. Ko ozdravi, je sluga sestre Selme v bolniški vojni kuhinji išče neprestano med ranjenci in bolniki dopustniki ter postane končno žrtev laškega aeroplana. Vso povest je prepletel pisatelj z idilskimi prizori na vasi med dolenskimi kmeti v dobi vojne, božične in velikonočne praznike preživlja z otroško dušo, zanimivo slika vojno dobo med kmeti in v mestu ter v vojni bolnici. Najlepše se mu je posrečilo opisovanje dečkovih težkih slutenj, mračnih sanj. Dore in očeta preko gor in planjav neprestano zvezana: njune misli, hrepenenja in bojzani srečavajo in objemajo. Deček preživlja v svojih daljnovidnih slutnjah in sanjah vso krvavo tragedijo junaka očeta, padlega na bojišču. Povestica spada k najboljšim literarnim spisom naše izvirne mladinske književnosti: v njej je dovolj dejanj, mnogo lepih misli, poetičnih slik ter je pisana v ljubeznivem priprostem jeziku. Prav posebno lepo je okrasil akad. slikar Maksim Gaspari to knjigo z 10. slikami, ki so natisnjene k poglavjem kot vinjeta. Slikar je podal čisto v pisateljevem duhu naivne, a poetične risbe, to in ono s hu-

morom in duhovitostjo, ki bodo gotovo vsakomur všeč. Knjiga je primerna kot darilo odrasli, dečkom in deklicam; toda tudi odrasli, zlasti očetje na vojni, jo bodo čitali z resnim užitkom.

»Ljubljanski Zvon«. Te dni se razpošilja marčeva številka »Ljubljanskega Zvona« z naslednjo bogato vsebino: Ivan Albreht: Pri vinu, A. Debeljak: V snegu, Alojzij Kraigher: Mlada ljubezen, H. de Régnier: Samostan (v prevodu A. Debeljaka), Fran Albreht: Laž, Fran Albreht: Misel, Anton Novačan: Trije konji, Ivan Rozman: Beseda o rojstvu, Anton Novačan: Hudič v ulici Sv. Mihele, Alojzij Gradnik: Pesem dekleta, Pesem vdove, Fran Albreht: Promenada v snegu, dr. Franc Derganc: Henri Bergson. Listek: I. A. Glonar: Publikacija Leonove družbe, dr. Lončar: Mein Oesterreich, mein Heimatland, Anton Debeljak: Octave Mirbeau. I. A. G.: Strossmayer na vatikanskem zboru.

»Slovan«. Druga in tretja številka »Slovana« sta izšli skupaj. Zvezek je po vsebini zelo bogat. Med pesniki srečamo v njem Gradnika, Golarja, Albrehta Ivana in Janka Samca. Posebno prijetno učinkujejo Golarjeve »Zimske kitice« in Gradnikova iskrena pesem »Mati poje«. Fran Milčinski izvrstno zabava z nadaljevanjem svoje »Gospodične«, dr. Ivo Sorli pa končava dogodek poštene služkinje Barbike. Kratke novele imajo Ivan Cankar dve, Stanko Svetina eno, Ferdo Kozak eno in Kostanjevec eno. Cankarjeva zgodba o tem, kako se je u-seknil gospod Peter Mozolec, je taka, kakor bi jo vzeli iz njegove mladostno prešerne »Knjige za lahkomišelné ljudi«. »Bebec Martin« pa je vseskozi čustven in v svojem koncu globoko učinkujoč. Stanko Svetina spisuje krepko, zanosno in z dobro karakteristiko strah »Kmeta Koritnika«, Ferdo Kozak podaja turoben dogodek iz svojega vojnega zapisnika in Kostanjevec opiše živo resnično bedo »Penzijonista Hvale«. Znanstvena članka sta dva. Dr. Avgust Žigon nadaljuje »Bridko zgodbo iz Levstikovega življenja« in Dr. Fr. Ilešič, priobčuje konec sestavka o »Simon Gregorčiču« in njegovi učenki. Fran Lipah, ki kaže lep dramatski talent, je zastopan z enodejanko »Dopust«. Listek obsega razna knjižna poročila in nadaljevanja dveh Žigonovih člankov. Zvezku so priložene tri umetniške priloge. Frana Tratnika karakteristična risba »Berača«, dve ljubki trobarvni sliki Maksima Gasparija pod skupnim naslovom »Velika noč« in Maks Sva-binskega, slavnega češkega slikarja »Poletna noč«.

Priporočamo »Slovana« vsaka zavedna slov. rodbina bi naj bila naročena na ta naš izboren mesečnik.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. marca 1917 K 110.349-88

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela vlog koncem leta 1916 K 55,000.000—
hipotečnih in občinskih posojil „ 30,600.000—
rezervnega zaklada „ 1,500.000—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

4%

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%,
izven Kranjske pa proti 5 1/4% obrestim in proti najmanj 1%
oziroma 3/4% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

Pristopajte kot člani k »Rdečemu križu!«

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta«, v Ljubljani

r. z. z. o. j.

Celkovni račun št. 12.366.

Zadružnik našega denarnega zavoda postane lahko vsak, kogar sprejme načelstvo. Delež 50 K, se mora takoj polno vplačati. Posebno se priporočajo ti deleži kot osnovne glavnice učiteljskih društev. Deležne vloge se obrestujejo po 5%.

Vstopnine se enkrat za vselej plača 2 K.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsacega, ako tudi ni zadružnik. Obrestna mera je 4 1/2%. Obrestovanje se pričenja dvakrat na mesec in sicer: 1. in 16. dne vsacega meseca.

Posojila se dajo le zadružnikom na osebni kredit po jako ugodnih pogojih. Posojila dovoljuje načelstvo. Načelstvene seje so vsako 2. in 4. delavno soboto v mesecu. Zadruga plačuje na željo za svoje dolžnike premije ter tudi posreduje pri zavarovanju.

Vrača se po spodaj navedenih načinih. Vsakdo si lahko izbere način vračila po svoji osebni potrebi in po svoji plačilni zmožnosti.

Vsacih 100 K posojila se vrača po načinu:

mesečnih rokov		rokov		rok	
A	v 12 in sicer	11	à 9 K — h,	12.	4 K 73 h
B	" 18 "	17	" 6 " — "	18.	3 " 56 "
C	" 24 "	23	" 4 " 50 "	24.	4 " — "
D	" 38 "	37	" 3 " — "	38.	1 " 66 "
E	" 46 "	45	" 2 " 50 "	46.	1 " 81 "
F	" 60 "	59	" 2 " — "	60.	— " 70 "
G	" 70 "	69	" 1 " 75 "	70.	1 " 42 "
H	" 85 "	84	" 1 " 50 "	85.	1 " 26 "

Informacije pošilja zadruga vsakomur fran! kdor vpošlje 20 h v pisemskih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Dopise je naslovljati edino na zadrugo, ne na posamezne člane načelstva. Zadrugi lokal je v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Uradne ure za stranke so izveniški praznikov vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

**Ali ste že pidobili mladinskemu listu
»Zvonček« novega naročnika?**

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo **Frančiškanska ulica št. 6**

se priporoča slavnim kraj. šolskim svetom in cenj. učiteljstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovejših vzorcih. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse poštné tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. V zalogi vedno: K. Wider, »MOJE PRVO BERILO«.